

ZELEŇ PODÉL VOZOVEK JE PRO KRAJSKÉ SILNIČÁŘE PO CELÝ ROK VELKÝM TÉMATEM

Stromy mají svůj význam i v zimním období

PARDUBICKO - Pod termínem údržba silnic si většina řidičů představuje v zimním období odstraňování sněhu nebo námrazy z vozovky a v létě jejich opravu. Málokdo si přitom uvědomuje, že součástí komunikací protínajících krajinu je i silniční zeleň. S nadsázkou, která má k pravdě blíž, než by se mohlo zdát, se říká, že silničníci jsou zároveň poměrně velkým zemědělským družstvem. Vedle pravidelného sekání trávy podél silnic se musí starat také o kroviny podél cest, odstraňovat náletové dřeviny a ošetřovat stromy. A těch je tolik, že by dohromady daly solidně velký les.

Důležité jsou silnice, proč se ještě starat o stromy kolem nich? To by si mohl říct laik, pro kterého strom vedle vozovky představuje jen riziko v případě nehody. „To se týká starých silničních alejí, kdy jsou stromy v bezprostřední blízkosti vozovky a jsou tak rizikovým faktorem nejen pro řidiče, ale i při zimní údržbě,“ souhlasí ekolog Správy a údržby silnic Pardubického kraje František Weisbauer. „Může se totiž stát, že naše vozidlo o strom vedle vozovky zachytí radlicí.“

Co je cílem

„Silnice, dálnice a jejich vegetační doprovody vnímáme různým způsobem. Někdo více z pohledu uživatele – řidiče, jiný z pohledu krajináře, nauky o rostlinách, hmyzu, ekologa nebo z pohledu rekreanta. V každé z těchto pozic si od vegetačního doprovodu slibujeme něco zcela jiného. Tyto pohledy se nakonec navzájem prolínají. Cílem debat o doprovodné dálniční a silniční vegetaci je vhodné začlenění do volné krajiny tak, aby korespondovaly s cíli uživatelů,“ zdůrazňuje František Weisbauer.

Důležitost vegetace

Positiva silniční zeleně ovšem jednoznačně převažují a bez ní by byl pohyb vozidel v mnoha směrech složitější. „Do krajiny zeleň podél silnic bezesporu patří, a to nejen proto, že to dobře vypadá,“ konstatuje ředitel Správy a údržby silnic Pardubického kraje Miroslav Němec. „Vegetace zabraňuje vodní i větrné erozi, víme také, že má svůj význam z hlediska bdělosti řidiče, který je výrazně pozornější

oproti fádni silnici, podél níž nic není. Velkým pozitivem jsou také stromy v zimním období,“ vysvětluje František Weisbauer.

Co si uvědomíme v zimě

Především v rovinatém Polabí si asi málokterý řidič dokáže představit, jak by silnice v zimě vypadaly, pokud by podél nich nerostla zeleň. Opatřit všechny komunikace větrolamy a zásněžkami, u kterých je navíc nutná manipulace, není možné. Zejména stromy, ale i porosty keřů, tuto úlohu plní. „V rovinatém profilu krajiny stačí, aby napadly dva centimetry sněhu a foukal vítr, za krátkou dobu je na silnici dvacetcentimetrová závěť. Stromy a keře tvoří přirozenou překážku navátému sněhu,“ vysvětluje ředitel Němec. „Toho si může všimnout každý řidič. Tam, kde je holá silnice, je navátý sníh z polí. Stačí, aby podél vozovky byly stromy a vítr na ní nafouká jen sněhové jazyky, které provoz zvládá rozjezdřit. Jinými slovy, vegetace podél silnic umožňuje prodloužit frekvenci naší údržby a zabraňuje tomu, aby se silnice stala nesjízdnou.“

Desetitisíce stromů

Zeleň tedy pomáhá silničníkům i řidičům, ovšem vyžaduje také značnou péči. Vedle sekání trávy je nutné i ošetřování stromů, jejich zastřižování a kácení těch, u kterých hrozí třeba pád do silnice. Jen pravidelnou údržbou lze zabránit zbytečným

František Weisbauer, ekolog Správy a údržby silnic Pardubického kraje

škodám, ať už se jedná o poškozené plachty projíždějících kamionů z jedné strany nebo uražené části zemědělské techniky ze strany druhé. Objem práce to představuje značný. Jen v průjezdných úsecích obcí mají silničníci za evidováno deset tisíc stromů, o které se musejí starat. A to je ta menší část. Další odhadem sto dvacet tisíc stromů mají v péči v rámci silničních alejí. „K těm musíme připočítat další tisíce dřevin, nejrůznější náletové porosty na svazích či zářezech komunikací, které se ani neevidují,“ dodává ekolog silničníků Weisbauer.

Obnova vyžaduje investice

Údržba silniční zeleně stojí znač-

Také stromy ve volné krajině tvoří přirozenou překážku navátému sněhu a výrazně pomáhají při údržbě silnic. Zabraňují tak tomu, aby se komunikace staly nesjízdnými.

né finanční prostředky, velké investice vyžaduje také pravidelná obnova vegetace. „V uplynulém desetiletí Správa a údržba silnic Pardubického kraje realizovala pět velkých projektů v celkové hodnotě přibližně padesáti milionů korun,“ říká k tomu 1. náměstek hejtmána Pardubického kraje pro dopravu a dopravní obslužnost Michal Kortyš a doplňuje, že díky dotačním titulům vznikly rozsáhlé stromové a keřové aleje, a to především v oblastech Třemošnicka nebo Králicka.

Jaké jsou zdroje

Hlavní zdroj dotačních prostředků na obnovu zeleně představuje pro silničníky v Pardubickém kraji Státní fond životního prostředí, k výsadbám nových stromů dochází také v rámci projektů IROP. To znamená, že při velkých investičních akcích na silnicích, spolufinancovaných z evropských zdrojů, dochází k revitalizacím doprovodné silniční zeleně. Významné z hlediska obnovy vegetace podél komunikací jsou i finanční zdroje Pardubického kraje. Ten zároveň poskytuje i prostředky na takzvanou udržitelnost, která je u evropských projektů tohoto druhu desetiletá.

Konkrétní příklad z Králicka

Zatím poslední akcí, při které přibýlo dalších 74 stromů a 347 stromů bude náležitě ošetřeno, je obnova silniční doprovodné vegetace na Králicku v okrese Ústí nad Orlicí. Správa a údržba silnic Pardubického kraje požádala o finanční dotaci na obnovu silniční vegetace na Králicku a byla úspěšná. Tento projekt je spolufinancován Evropskou unií, Evropským fondem pro regionální rozvoj v rámci Operačního programu Životního prostředí (OPŽP).

Předmětem projektu na Králicku je obnova silniční doprovodné vegetace na třech vybraných silničních úsecích v oblasti. K obnově zeleně dojde v délce 14,5 km. Předmětem projektu je ošetření 347 stromů a dosadba 74 ve stro-mořadích. Jedná se o úseky silnice III/3112 České Petrovice - Klášterec nad Orlicí, II/311 České Petrovice - Mladkov a hranice kraje od Zemské brány po České Petrovice.

„V loňském roce jsme vysázeli dřeviny, letos budeme ošetřovat ty stávající, které v lokalitě jsou,“

přibližuje konkrétně ekolog SÚS Pk František Weisbauer dění podél silnic na severovýchodě Pardubického kraje a pokračuje: „Nových čtyřiasedmdesát stromů je doplněním na místa, kde se dříve nepodařilo stromy vysadit v rámci přeshraničních projektů rekonstrukcí silnic. A také se jedná o nahrazení stromů, které od doby výsadby uhynuly. Úbytek zdejších dřevin kolem silnic měla zčásti na svědomí i bouře Kyrill, která se touto oblastí prohnala. Nejen ty teď doplnily zbrusu nové javory, jilmy nebo lípy.“

Rozsah a náklady

„Tato revitalizace silniční doprovodné zeleně navazuje na předchozích pět projektů hrazených Státním fondem životního prostředí a Pardubickým krajem, dále na výsadbou stromů a keřů v rámci stavební činnosti kraje a správy silnic. Jedná se o poměrně značný rozsah výsadby,“ doplnil ředitel Správy a údržby silnic Pardubického kraje Miroslav Němec. Celkové náklady projektu na Králicku budou do 2,5 milionu korun. Dotační titul byl Správě a údržby silnic poskytnut z 85 %, tedy v částce necelých 2 milionů korun. Dokončení tohoto projektu a spolufinancování z OPŽP je plánováno na konci roku 2023. Pak nastoupí péče v rámci desetileté udržitelnosti projektu.

„Silniční doprovodná zeleň má u našich silnic své místo. Má funkci estetickou, vede řidiče při špatné viditelnosti a nepříznivém zim-

ním počasí,“ dodává senátor a první náměstek hejtmána Pardubického kraje Michal Kortyš.

Kácení podél silnic

Velkým, a pro značnou část veřejnosti citlivým, tématem je také kácení stromů, které rostou podél silnic. K němu dochází z bezpečnostních důvodů, kdy je strom stářím nebo nemocí oslabený a hrozí jeho pád nebo pád jeho částí do vozovky. Dalšími případy, při kterých je nutné vzít do rukou motorovou pilu, jsou modernizace nebo rekonstrukce silnic. „V rámci projekční přípravy modernizace silnic jsme narazili na zdouhavé povolovací procesy a začínali být ohroženy termíny nutné k předložení projektu k žádosti o dotaci. Dalším problémem bylo zahájení stavby, které bylo téměř vždy mimo vegetační klid. Proto jsme kácením stromů pověřili Správu a údržbu silnic Pardubického kraje,“ popisuje náměstek hejtmána Kortyš. „Tato provádí v období vegetačního klidu, následně je stavba předána dodavateli. Součástí těchto investičních akcí je pak samozřejmě i výsadba nové zeleně.“ Silničníci jsou pak podle ekologa Františka Weisbauera neprávem považováni za ty, kteří stromy jen kácejí, novou vegetaci totiž vysazuje dodavatel stavby. Vzniká pak nepřesná statistika, která zkresluje pohled na péči cestářů o silniční zeleň. (zr)

Foto: SÚS Pk

Výsadba nových dřevin je na mnoha místech samozřejmostí. Na snímku silnice II/322 u Chvaletic.

Kouzelná krajina na Králicku se staršími a nově vysazenými stromy za přispění Operačního programu životní prostředí.